गच्छंति । कीदृश्यः । मनो रुहाणाः । हृदयंगमा इत्यर्थः । या अपश्चित्पूर्वं वृत्तः कालियो महिना माहात्म्येन पर्यतिष्ठत् परिभूयासीत् तासामेव संनिधौ त्राणार्थं वा अहिः कालियः पत्सुतः । पद्भ्यां पीडितः सञ्छेत इति पत्सुतःशीः । समासेऽपि विभक्त्यलोप आर्षः । एवंविधो बभूव ॥

अथ खराकारं धेनुकं व्रजनाशायोद्यतमभिलक्ष्य लोको राममाह ।

समिंद्र गर्दभं मृण नुवंतं पापयामुया ।
आ तू न इंद्र शंसय गोष्वश्वेषु शुभ्रिषु
सहस्रेषु तुवीमघ ॥६॥

हे इंद्र ईश्वर त्वं गर्दभं संमृण । सम्यङ् नाशय । कीदृशं । अमुयानया त्वत्प्रत्यक्षया पापया कृपणया (kripayá MS.) खरतन्वा नुवंतं पीडयंतं । धातूनामनेकार्थत्वात्कर्णाटकभाषाप्रसिद्धेश्च नुवतिरत्र पीडार्थः । पापयामुयेत्युभयत्र सुपो याः ॥ हे इंद्र तु पुनर्नोऽस्मान्गवादिष्वाशंसय । यथा लोकेऽस्मानभिलक्ष्य तादृशो गोपालोऽहं भूयासमिति जन आशास्ते तथास्मान्कुर्वित्यर्थः । शुभ्रिषु शुभ्ररूपवत्सु सहस्रेष्वनंतेषु ॥ तुवीनि पूर्णानि मघानि धनानि यस्मिन्निति तुवीमघः । दैर्घ्यं सांहितिकं । एवमुक्तमात्रे रामस्तं जघानेति ज्ञेयं ॥

अथ गोपरूपिणा प्रलंबासुरेण ह्रियमाणो राम आह ।

न वि जानामि यदिवेदमस्मि
निण्यः संनद्धो मनसा चरामि ।
यदा मागन्प्रथमजा ऋतस्या-
दिद्वाचो अश्नुवे भागमस्याः ॥७॥

इवशब्दो भिन्नक्रमः । यदिदमपरिमितशक्तिकं ब्रह्मास्मि तदहं न जानामि । कुदेहावेशात्प्रमाद्यतीति न्यायेन जानन्नपि न जानामीत्यर्थः । त्वदनुग्रहं विना स्वीयमैश्वर्यमाविर्भावयितुं न शक्नोमीति भावः । कुत एवं । मनसा बंधनेन संनद्धो बद्धः पारवश्यं प्रापितः । अत एव निण्यः परप्रणेयः सञ्चरामि । यदा काले मा ऋतस्य वेदस्य प्रथमजाः कारणभूतपरमात्मागन् आगच्छेत् तदादस्मादस्यानुग्रहं प्राप्य इत् निश्चितमस्या वाचः सकाशाद्भागं । भगं नि (?) विद्यतेऽस्मिन्निति भागः परमात्मा । तमश्नुवे । व्याप्नुयां । तं गुरुं प्राप्य तत्त्वमसिवाक्यस्यार्थमैकात्म्यं लभेयमित्यर्थः ॥

Tales igitur nugas recentioris aevi homines pro Vedarum interpretatione venditabant.

I. Gokulakáṇḍa fol. 27[a]; II. vṛindávanakáṇḍa fol. 53[a]; III. akrúrakáṇḍa fol. 73[b]; IV. mathurákáṇḍa fol. 80[b].

In fine capitum haec subscriptio legitur: इति पदवाक्यप्रमाणमर्यादाधुरंधरचतुर्धरवंशावतंसगोविंदसूरिसूनोः श्रीनीलकंठस्य कृतौ स्वोद्धृतमंत्रभागवतव्याख्यायां मंत्ररहस्यप्रकाशिकायां etc.

Codex exeunte seculo septimo decimo exaratus est. (WALKER 211.)

735.

Lit. Bengal. Charta Ind. Foll. 31. Long. 11. Lat. 3. Linn. 5.

Continetur hoc codice *Úrdhvámnáyasaṃhitá*, quo libello, in duodecim capita diviso, sectae Vaishṇavae cujusdam principia traduntur. Caput primum, paulum emendatum, hoc: कदाचित्सुखमासीनं नारदं मुनिसत्तमं । पप्रच्छ नियतो भूत्वा व्यासो लोकनमस्कृतः ॥१॥ महामुने कथय मे विष्णुभक्तिमनुत्तमां । गुरुभक्तिं च कार्त्स्न्येन अवतारगुणांस्तथा ॥२॥ सृष्टिप्रलयकालांश्च महामंत्रांस्तथैव च । तुलसीमाहात्म्यमखिलं गंगामाहात्म्यमेव च ॥३॥ देवध्यानं गुरुध्यानं गुरुदेवार्चनं तथा । गयामाहात्म्यमखिलं माहात्म्यं वैष्णवं तथा ॥४॥ श्रीनारद उवाच ॥ हंत ते कथयिष्यामि यत्पृष्टोऽहं त्वयानघ । *úrdhvámnáya* iti khyáto *grantho* yatra hi vartate ॥५॥ न तत्र दुर्भिक्षभयं न च मारीभयं तथा । स्थिरा लक्ष्मीर्भवेत्तत्र स्थिरो नारायणस्तथा ॥६॥ पुत्रपौत्रविवृद्धिश्च कीर्तिवर्धनमेव च । भक्त्युद्रेककरो ग्रंथो महापातकनाशकृत् ॥७॥ सर्वाघसान्दहत्याशु तुलाराशिमिवानलः । वैष्णवायैव ग्रंथोऽयं दातव्यो नान्यभाजिने ॥८॥ पशुहिंसारतायैव ग्रंथो न प्रीतिकारकः । यथा पंके गतो ब्रह्मन्मणिर्दीप्तिं न चाश्रयेत् ॥९॥ छागं यो हंति तं हंति छागो भूत्वा च खड्गभृत् । सुरयं परलोके हि पशवो जघ्नुरित्युत ॥१०॥ यो मांसं खादति नरो दुरात्मा व्याधरूपकः । नरकं याति दुष्टात्मा यावदाभूतसंप्लवं ॥११॥ गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो गुरुरेव गतिः परा । गुरोरुच्छिष्टममृतं पवित्रं परमं मतं ॥१२॥ गुरोश्चरणतोयं च गंगातोयसमं स्मृतं । गुरोरग्रे नृत्यगीतं प्रलापं च विवर्जयेत् ॥१३॥ देवे क्रुद्धे गुरुस्त्राता गुरौ क्रुद्धे न कश्चन । पशुहिंसा न कर्तव्या यदीच्छेच्छ्रेय आत्मनः[1] ॥१४॥ aṣvamedhe *pishṭamayo* 'ṣvaḥ káryo na tu jívakaḥ । जीवहिंसा नरकदा तस्माद्यत्नाद्विवर्जयेत् ॥१५॥ उत्सर्गकर्ता यो हंता यो धर्ता यश्च विक्रयी । अनुमंता च पुरुषः सर्वे नरकगामिनः ॥१६॥ राजोपरिचरो नाम वैष्णवः सर्वपूजितः । साक्षित्वेन तमात्स्युर्वैष्णवाश्च सुरास्तथा ॥१७॥ वैष्णवा ऊचुः ॥ किं जीवपशवो हिंस्या उत पिष्टमयास्तथा । सत्यं ब्रूहि महाराज मा मिथ्या ब्रूहि भारतीं ॥१८॥ अश्वमेधसहस्रं च सत्यं च तुलया धृतं । अत्यरिच्यत सत्यं च इति वेदविदो विदुः ॥१९॥ मांसाभिलाषिणो देवा इन्द्राद्याः पशुघातनं । साधु मन्यंत इति ते, वैष्णवा नैव साध्विति ॥२०॥ राजोपरिचरो नाम वैष्णवः शीलसन्मतः । कूटसाक्षित्वमापन्नो जीवो हिंस्य इति ब्रुवन् ॥२१॥ पशुहिंसा प्रकर्तव्या इति राजावदद्यदा । तदा च वैष्णवैरुक्तं धिग्धिगित्यसकृत्तया ॥२२॥ त्वं यथा वैष्णवो भूत्वा मिथ्यावाक्यमुदीरयन् । पशुहिंसानुमंता हि तस्मान्नरकमाप्नुहि ॥२३॥ वैष्णवानामभिशापाद्राजोपरिचरः पुरा । रौरवं नरकं प्राप्तः पशुघाती कथं सुखी ॥२४॥

इत्यूर्ध्वाम्नायसंहितायां गुरुभक्तिकथनं नाम प्रथमोऽध्यायः ॥

श्रीनारद उवाच ॥ *úrdhvenaisha mukhenaiva* kathito grantha uttamaḥ । devadevena rudreṇa *úrdhvámnáya* iti smṛitaḥ ॥ 1 ॥

[1] यदीश्रोत्रयमात्मनः MS.